

Sygn. akt III AUa 969/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 listopada 2015 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G.

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Bożena Grubba (spr.)
Sędziowie:	SSA Małgorzata Gerszewska SSA Maria Sałańska - Szumakowicz
Protokolant:	sekr.sądowy Wioletta Blach

po rozpoznaniu w dniu 18 listopada 2015 r. w Gdańsku

sprawy J. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 31 marca 2015 r.,
sygn. akt VI U 276/15

oddala apelację.

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Bożena Grubba SSA Maria Sałańska - Szumakowicz

Sygn. akt III AUa 969/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 sierpnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił ubezpieczonemu J. W. obliczenia emerytury na podstawie art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Ubezpieczony złożył odwołanie od tej decyzji, stwierdzając, iż spełnia wszystkie przesłanki określone w art. 55 ustawy emerytalnej: z wnioskiem o emeryturę wystąpił w dniu 24 czerwca 2009 r. (przed osiągnięciem powszechnego wieku), w dniu 19 lipca 2010 r. podjął zatrudnienie na podstawie umowy o pracę i otrzymywał wynagrodzenie, od którego były odprowadzane składki, zatrudnienie kontynuował po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując dotychczasowe stanowisko.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 31 marca 2015 r. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. poprzez stwierdzenie, iż ubezpieczony ma prawo do ponownego obliczenia emerytury na mocy art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i zobowiązał organ rentowy do dokonania przeliczenia (sygn. akt VI U 276/15).

Sąd Okręgowy orzekał w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

Decyzją z dnia 30 czerwca 2009 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. przyznał ubezpieczonemu J. W. (urodzonemu (...)) prawo do emerytury od dnia 1 czerwca 2009 roku i ustalił jej wysokość na kwotę 4.139,39 zł brutto.

Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych od 1 stycznia 1990 r. do 31 grudnia 1999 r. r., kwotę bazową w wysokości 2.578,26 zł, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru - 250 %, Do ustalenia wysokości emerytury ZUS uwzględnił 39 lat i 6 miesięcy okresów składkowych oraz 4 lata i 8 miesięcy okresów nieskładkowych.

Po otrzymaniu emerytury ubezpieczony kontynuował zatrudnienie. Był zatrudniony w (...) Spółka z o. o. w S. w okresie od 19 lipca 2010 r. do 31 grudnia 2011 r. w wymiarze 1/5 etatu. Od otrzymanego przychodu były odprowadzane składki.

Dnia 11 lipca 2013 r. ubezpieczony złożył wniosek o przeliczenie wysokości emerytury według nowych zasad.

Sąd Okręgowy wskazał, że spór w niniejszej sprawie dotyczy możliwości ustalenia wysokości emerytury ubezpieczonego w oparciu o zasady wynikające z art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Zgodnie z treścią cytowanego przepisu, ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r., może być obliczona emerytura na podstawie art. 26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53.

Interpretacji art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dokonał Sąd Najwyższy w uchwale w sprawie II UZP 4/13, w której przesądził, że ubezpieczony urodzony przed dniem 31 grudnia 1948 r., który po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008 r., ma prawo do jej wyliczenia na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych niezależnie od tego czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą. Dokonując wykładni sformułowania „kontynuował ubezpieczenie” Sąd Najwyższy stwierdził: po pierwsze, że zawarta w art. 55 ustawy emerytalnej przesłanka kontynuowania ubezpieczenia do dnia zgłoszenia wniosku o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym mogłaby zostać spełniona także w sytuacji, gdyby wniosek o emeryturę został złożony przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, a po drugie - z przepisu tego nie wynika, aby wniosek o emeryturę w powszechnym wieku musiał być pierwszym wnioskiem o świadczenie. Warunek kontynuowania ubezpieczenia i wystąpienia z wnioskiem po 31 grudnia 2008 r. miał umożliwić wyliczenie emerytury w tzw. formule zdefiniowanej składki, której podstawę wymiaru stanowi suma składek składanych na indywidualnym koncie ubezpieczonego. Ratio legis tego przepisu jest więc kontynuowanie opłacania składek. Konstatacja ta nie pozwala na stwierdzenie, czy wniosek o emeryturę po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego musiał być pierwszym wnioskiem o emeryturę, czy też mógł to być kolejny wniosek,

tylko że złożony po dniu 31 grudnia 2008 r. Wymóg pierwszego wniosku nie byłby niezbędny przy założeniu, że na emeryturę przechodzi się tylko raz w życiu. Przy tej konstrukcji bowiem, każdy następny wniosek byłby wnioskiem o podwyższenie świadczenia w związku

z kontynuowaniem zatrudnienia i ubezpieczenia, czyli skorzystanie z możliwości przejścia

na emeryturę przed osiągnięciem powszechnego wieku, oznaczałoby ustalenie kwoty emerytury dożywotniej z możliwością tylko jej waloryzacji lub podwyższenia z tytułu dalszego ubezpieczenia - opłacania składek. Sąd zwrócił jednak uwagę, że założenie to nie może być podzielone, gdy się zważy na treść art. 21 ust. 2 ustawy emerytalnej, w którym ustawodawca określił sposób ustalania podstawy wymiaru świadczenia, w sytuacji,

gdy wcześniej była pobierana („inna”) emerytura, innymi słowy z przepisu tego wynika,

że dopuszcza on kilkakrotne realizowanie się ryzyka emerytalnego. W utrwalonych poglądach judykatury, przyjmuje się, że emerytura w niższym i w powszechnym wieku emerytalnym to odrębne rodzaje emerytur. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2006 r., I UK 82/06 (niepublikowany) wyrażono trafny pogląd, że nie ma przeszkód prawnych,

aby ubezpieczony pobierający emeryturę przyznaną mu w niższym wieku emerytalnym domagał się przyznania emerytury przysługującej w tzw. powszechnym wieku emerytalnym na podstawie art. 27 tej ustawy, ponieważ ze względu na odmienne przesłanki nabycia prawa do obu tych świadczeń organ ubezpieczeń społecznych powinien wydać decyzje w oparciu

o różne podstawy prawne przysługujących ubezpieczonemu świadczeń emerytalnych,

a następnie wypłacać świadczenie wyższe lub wybrane przez ubezpieczonego - art. 95 ust. 1 ustawy

Przepis art. 55, umożliwiając ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949 r. wyliczenie emerytury w wieku powszechnym, „zrównuje” sytuacje tych osób (urodzonych przed 1 stycznia 1949 r.) z sytuacją osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r., które (jeśli nabyły prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym mogą, osiągając powszechny wiek emerytalny złożyć wniosek o ustalenie prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, wyliczanej według art. 24 ustawy emerytalnej. Przepis ten należy rozumieć jako przyznający prawo do złożenia wniosku o wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym jeżeli ubezpieczenie było kontynuowane po osiągnięciu wieku 60/65 lat,

a wniosek został złożony po dniu 31 grudnia 2008 r.

Aprobując powyższe poglądy orzecznicze Sąd Okręgowy wskazała, że powyższy przepis ma zastosowanie wobec ubezpieczonego, ponieważ, jak wynika z przedstawionych wyżej okoliczności sprawy, ubezpieczony po uzyskaniu prawa do emerytury w obniżonym wieku (1 czerwca 2009 roku) nadal pozostawał w zatrudnieniu i kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przyznając ubezpieczonemu prawo do wyliczenia emerytury na podstawie art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i zobowiązując organ rentowy do dokonania takiego przeliczenia.

Apelację od wyroku wywiódł pozwany organ rentowy, zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 55 ustawy z dnia 17.10.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w B. do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy podniósł, że sytuacja faktyczna i prawna ubezpieczonego J. W. jest odmienna niż stan faktyczny i prawny, na tle którego zapadła cytowana w uzasadnieniu wyroku uchwała SN z dnia 4 lipca 2013 r., II UZP 4/13. W stanie faktycznym sprawy, w której zapadła przedmiotowa uchwała, ubezpieczony po ustaleniu prawa do wcześniejszej emerytury nie zrealizował tego prawa, podlegał

w dalszym ciągu ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym aż do osiągnięcia 65 roku życia

i nadal. Wnioskodawca nie uszczuplił zatem zgromadzonych środków ze składek

na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, ponieważ wypłata świadczenia była zawieszona

z uwagi na pozostawanie w zatrudnieniu i osiąganie przychodu powodującego zawieszenie prawa do emerytury. Ubezpieczony J. W. zatrudniony był na 1/5 etatu i pobierał świadczenie emerytalne zatem miało miejsce uszczuplenie środków zgromadzonych ze składek na ubezpieczenia.

Zgodnie ze stanowiskiem Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, zajęтым w piśmie z dnia 24 lutego 2014 r., wysokość emerytury ubezpieczonego, urodzonego przed 1 stycznia 1949 r., który kontynuował ubezpieczenia po osiągnięciu wieku emerytalnego i który - pomimo przyznania emerytury w niższym wieku emerytalnym -

nie pobrał wcześniej przyznanej emerytury choćby za jeden miesiąc, może zostać obliczona na jego wniosek na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej.

Ponadto pozwany wskazał, że ustalenie obecnie wysokości emerytury na podstawie przepisu art. 26 ustawy emerytalnej zainteresowanemu urodzonemu przed 1 stycznia 1949 r. pobierającemu wcześniej przyznaną emeryturę, spowodowałoby, że znalazłby się on

w lepszej sytuacji, niż ubezpieczony urodzony po 31 grudnia 1948 r., który zgłosił wniosek

o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2012 r. i któremu emerytura ta obliczona została na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej, w stosunku do którego przewidziane jest pomniejszenie podstawy obliczenia emerytury o kwotę pobranych emerytur - na podstawie przepisu art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej. Przepisy ustawy emerytalnej nie przewidują bowiem możliwości pomniejszenia podstawy obliczenia emerytury o kwotę pobranych emerytur - ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949 r. Dlatego też wyliczenie emerytury na zasadach określonych w art. 26 w związku z art. 55 ustawy emerytalnej nie może mieć zastosowania w stosunku do osób urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r., które pobierały wcześniej przyznaną emeryturę, gdyż nie ma uzasadnienia do stwarzania uprzywilejowanej sytuacji dla tych ubezpieczonych, w porównaniu do emerytów urodzonych po dniu 31.12.1948 r., w stosunku do których przewidziane jest pomniejszenie podstawy obliczenia emerytury. Możliwość obliczenia emerytury wg tzw. nowych zasad wprowadzono tylko dla niektórych osób urodzonych przed 1949 r., a nie jako zasadę ogólną (odpowiedź podsekretarza stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej na interpelację nr (...)

w sprawie ustalania wysokości emerytury na nowych zasadach osobom urodzonym przed 1 stycznia 1949 r.).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego organu rentowego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była wysokość emerytury wnioskodawcy

tj. możliwość jej obliczenia na podstawie art. 55 w zw. z art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.; dalej ustawa emerytalna).

Sąd odwoławczy dokonując analizy prawidłowości zaskarżonego przez organ rentowy orzeczenia pod kątem dokonanej przez Sąd Okręgowy wykładni przepisu art. 55 ustawy

z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

(Dz. U. z 2015 r., poz. 748) uznał, iż została ona dokonana w sposób prawidłowy, a wydany na podstawie wprowadzonych przez Sąd I instancji wniosków wyrok odpowiada prawu.

Przypomnieć należy, iż emerytura, o której mowa w art. 27 ustawy o emeryturach

i rentach z FUS przysługiwała przed 1 stycznia 2013 r. (tj. przed zmianą wynikającą z art. 1 pkt 8 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw) ubezpieczonym urodzonym

przed dniem 1 stycznia 1949 r., którzy osiągnęli powszechny, podstawowy wiek emerytalny, wynoszący co najmniej 65 lat dla mężczyzn, i wykazali okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat. Emerytura ta, tak w poprzednim stanie prawnym,

jak i obecnie, obliczana jest według zasady określonej w art. 53 ustawy o emeryturach

i rentach z FUS, jako procent kwoty bazowej oraz okresów składkowych i nieskładkowych wyliczony według wskaźników wskazanych w art. 53 ust. 1 pkt 2-3, z uwzględnieniem

art. 55. Oznacza to, że dla niektórych osób urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r. przewidziana została możliwość obliczenia emerytury według wartości zgromadzonych składek, na zasadach określonych w art. 25 i 26 ustawy. Dotyczy to tych osób, które

po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego pozostawały w ubezpieczeniach emerytalnym i rentowych, a z wnioskiem o emeryturę wystąpiły po dniu 31 grudnia 2008 r. Warunkiem uwzględnienia takiego wniosku jest ustalenie, że emerytura obliczona

na podstawie art. 26 jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53, co jest możliwe w przypadku osób, które po wejściu w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS podlegały ubezpieczeniom przez odpowiednio długi okres i osiągały wysokie przychody. Zgodnie bowiem z treścią art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r., może być obliczona emerytura na podstawie art. 26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53.

Przepis art. 26 ust. 1 ustawy emerytalnej stanowi, że emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony

w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia

na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183. Wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę wyraża się w ukończonych latach i miesiącach (ust. 2). Średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża się w miesiącach (ust. 3). Prezes Głównego Urzędu Statystycznego ogłasza w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" corocznie w terminie do dnia 31 marca tablice trwania życia, z uwzględnieniem ust. 3, dla wieku ubezpieczonych określonego w myśl ust. 2 (ust. 4). Tablice, o których mowa w ust. 4,

są podstawą przyznawania emerytur na wnioski zgłoszone od dnia 1 kwietnia do dnia 31 marca następnego roku kalendarzowego (ust. 5).

W świetle aktualnego stanowiska sądów powszechnych i Sądu Najwyższego ubezpieczony urodzony przed dniem 31 grudnia 1948 r., który po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008 r. ma prawo do jej wyliczenia na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy emerytalnej, także i niezależnie od tego, czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia

4 lipca 2013 r., II UZP 4/13, LEX nr 1342169; wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2013 r., II UK 424/12, LEX nr 1341674; z dnia 4 września 2013 r., II UK 23/13, LEX

nr (...) oraz z dnia 19 marca 2014 r., I UK 345/13, LEX nr 1455228; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 18 marca 2014 r., III AUa 1223/13, LEX nr 1454446; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 8 stycznia 2014 r., III AUa 691/13, LEX

nr (...); wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 9 lipca 2013 r., III AUa 302/13, LEX nr 1342368).

Emeryt pobierający emeryturę przyznaną i obliczoną na podstawie dotychczasowych zasad (art. 27 w związku z art. 53 ustawy emerytalnej) nie może być zatem pozbawiony prawa do ustalenia emerytury korzystniejszej - w wyższej wysokości obliczonej według nowych zasad na podstawie art. 26 w związku z art. 55 tej ustawy, jeżeli spełniając warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27 kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz z wnioskiem o przyznanie emerytury na podstawie art. 27 ustawy wystąpił

po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 2008 r. (art. 55 ustawy). Skorzystanie z prawnej możliwości obliczenia wyższej wysokości emerytury nie wymaga przy tym od uprawnionego wskazania „korzystniejszej” metody obliczenia przysługującej mu emerytury w wyższej wysokości (od ustalonej na podstawie dotychczasowych zasad) ani nie pozostaje do uznania dla organu rentowego (nie jest „fakultatywne”) (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2013 r., II UK 143/12, LEX nr 1399861).

„Nabycie prawa do emerytury” przyjęte w ustawie emerytalnej, uwzględniając także treść art. 21 ust. 2 ustawy emerytalnej, uzasadnia, trafnie przytoczone przez Sąd I instancji twierdzenie, że na emeryturę można „przechodzić” kilka razy. W sytuacji zatem,

gdy dopuszczalne jest kilkakrotne „przechodzenie” na emeryturę byłoby niezbędne zaznaczenie w art. 55 ustawy emerytalnej, że wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym możliwe byłoby tylko wówczas, gdyby był to pierwszy wniosek o emeryturę (nabycie statusu emeryta). Takiego zastrzeżenia nie można jednak z treści tego przepisu wywnioskować, co oznacza, że ubezpieczony urodzony przed dniem 1 stycznia 1949 r., który osiągnął powszechny wiek emerytalny, kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę dopiero po dniu 31 grudnia 2008 r. może złożyć wniosek o wyliczenie tego świadczenia niezależnie od tego, czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą. Przepis art. 55 tej ustawy, umożliwiając ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949 r. wyliczenie emerytury w wieku powszechnym według jej art. 26, „zrównuje” w pewnym sensie sytuację tych osób (urodzonych przed 1 stycznia 1949 r.) z sytuacją osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r., które (jeśli nabyły prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym albo

do tzw. emerytury wcześniejszej) mogą, osiągając powszechny wiek emerytalny złożyć wniosek o ustalenie prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym wyliczanej według art. 24 ustawy emerytalnej. Jeżeli więc nie może być kwestionowana możliwość kilkakrotnego „przechodzenia” na emeryturę, a w treści art. 55 ustawy brak zastrzeżenia,

że wniosek o przejście na emeryturę w powszechnym wieku przez osoby objęte art. 27 ma być pierwszym wnioskiem o przejście na emeryturę (o nabycie statusu emeryta), przepis ten (art. 55 ustawy emerytalnej) należy rozumieć jako przyznający prawo do złożenia wniosku

o wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, jeżeli ubezpieczenie było kontynuowane po osiągnięciu wieku 60/65 lat, a wniosek został złożony po dniu 31 grudnia 2008 r. niezależnie od faktu przejścia przez te osoby na emeryturę wcześniejszą

lub w niższym wieku emerytalnym.

Sąd odwoławczy wyjaśnia przy tym – powtarzając za wyrokiem Sądu Najwyższego

z dnia 18 września 2014 r. (I UK 27/14, LEX nr 1537287) – iż w art. 55 chodzi nie

o przyznanie, lecz o obliczenie według innych zasad emerytury już nabytej po spełnieniu warunków z art. 27 ustawy emerytalnej przyznanej na wniosek złożony po dniu wskazanym w tym przepisie. Wyraźnie stanowi się w nim o możliwości obliczenia emerytury

na podstawie art. 26, czyli - wnioskując z treści przepisu - emerytury przyznanej na wniosek zgłoszony po dniu 31 grudnia 2008 r., po spełnieniu warunków określonych w art. 27 ustawy. Nie chodzi zatem o złożenie kolejnego wniosku emerytalnego o przyznanie „emerytury

po emeryturze”. Odnosząc się do podniesionego w apelacji zarzutu należy wyraźnie podkreślić, że nie chodzi też o osoby, które wstrzymywały się z pobieraniem należnej emerytury. Pogląd o czystym koncie emerytalnym osób zgłaszających wnioski na podstawie art. 55 ustawy został obalony w uchwale z dnia 4 lipca 2013 r., II UZP 4/13. Gdyby zresztą ustawodawca miał uznać taką praktykę przy zastosowaniu art. 55 ustawy za niedopuszczalną, niezbędne byłoby zaznaczenie w tym przepisie, że wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym możliwe jest tylko raz, w związku z pierwszym wnioskiem emerytalnym. Takiego zastrzeżenia nie ma w treści tego przepisu oraz nie można go z niej wywodzić

(por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2014 r., I UK 345/13, LEX nr 1455228).

Mając na uwadze powyższe za uprawniony uznać należy pogląd Sądu Najwyższego, zgodnie z którym nie jest możliwa utrata uprawnienia do zweryfikowania wysokości długoterminowych świadczeń emerytalnych ustalonych w deklaratoryjnych decyzjach emerytalnych, więc emerytura może być wyliczona równolegle według zasad ustalonych w art. 53 w związku z art. 27 i według nowych zasad wynikających z art. 26 w związku z art. 55 (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2013 r., II UK 143/13, LEX nr (...)).

Podkreślenia wymaga, iż wątpliwości powstałe na tle stosowania art. 55 ustawy

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zostały rozstrzygnięte we wspomnianej już powyżej uchwale Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2013 r. (II UZP 4/13, OSNP 2013 nr 21-22, poz. 257). Nietrafny jest zarzut pozwanego jakoby przedmiotowe orzeczenie, wskazane również przez Sąd Okręgowy, z uwagi na wydanie go w innym stanie faktycznym nie mogło być powoływane w niniejszej sprawie. W orzeczeniu tym Sąd Najwyższy dokonał bowiem wykładni spornego przepisu w sposób ogólniejszy, nie tylko z odniesieniem się do konkretnych okoliczności faktycznych. W uchwale stwierdzono mianowicie, że komentowany przepis ustanawia on uprawnienie do przeliczenia emerytury ustawowej przez ubezpieczonych urodzonych przed dniem 31 grudnia 1948 r., którzy po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuowali ubezpieczenie i wystąpili o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008 r. niezależnie od tego, czy wcześniej złożyli wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą. Sąd Najwyższy uznał także, że emeryt pobierający emeryturę przyznaną i obliczoną niezgodnie z wnioskiem emerytalnym (wadliwie) na podstawie dotychczasowych zasad (art. 27 w związku z art. 53 ustawy o emeryturach i rentach) nie traci prawa do ustalenia korzystniejszej wysokości emerytury „kapitałowej” (art. 26 w zw. z art. 55 tej ustawy), jeżeli kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz gdy z wnioskiem o przyznanie tej emerytury wystąpił po dniu 31 grudnia 2008 r. (por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2013 r., II UK 23/13, OSNP 2014 Nr 6, poz. 85). Z motywów tego orzeczenia wynika, że również emeryt, który po ustaleniu i pobraniu emerytury kontynuował obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne i rentowe, zachował status ubezpieczonego spełniającego warunki do uzyskania najkorzystniejszego wymiaru należnego mu świadczenia emerytalnego, w tym do jego obliczenia metodą „kapitałową”, jeżeli emerytura obliczona według nowych zasad na podstawie art. 26, jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53 ustawy emerytalnej, o ile spełnił warunki wymagane w art. 55, w tym złożył wniosek emerytalny po dniu 31 grudnia 2008 r.

W kolejnym wyroku z dnia 7 listopada 2013 r. (II UK 143/13, LEX nr 1399861) Sąd Najwyższy uznał natomiast, że jeżeli istnieje możliwość obliczenia emerytury przysługującej ubezpieczonemu na podstawie art. 27 (urodzonemu przed dniem 1 stycznia 1949 r.), który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego oraz z wnioskiem o przyznanie emerytury wystąpił po dniu 31 grudnia 2008 r., organ rentowy jest zobowiązany obliczyć należne mu świadczenie emerytalne zarówno według dotychczasowych zasad (art. 27 w zw. z art. 53), jak i według nowych zasad (art. 26 w zw. z art. 55), a następnie przyznać mu emeryturę w wyższej wysokości (art. 55 w zw. z art. 100 ust. 1 ustawy)

Odnosząc się do zarzutu pozwanego, dotyczącego uprzywilejowania osób urodzonych przed dniem 31 grudnia 1949 r. pobierających wcześniej przyznaną emeryturę, względem osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., w stosunku do których - na podstawie art. 25 ust. 1 b ustawy o emeryturach i rentach z FUS - przewidziano pomniejszenie podstawy obliczenia emerytury o pobrane wcześniej emerytury, uznać należy go za chybiony.

Podkreślić bowiem należy, że - jak trafnie wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 29 stycznia 2014 r. (I UK 411/13, OSNP 2015/4/56, LEX nr 14682342) - jeśli emerytura ma być pochodną zgromadzonego kapitału, to odpowiednio powinien z niego korzystać ubezpieczony, któremu taki kapitał pozwala uzyskać wyższą emeryturę. Na tym gruncie przepis art. 55 przyjmuje w istocie funkcję regulacyjną. Uwzględnia zasadę, że prawo do emerytury powstaje z mocy ustawy z chwilą spełnienia warunków, jednak ważniejsze jest to, kiedy ubezpieczony wystąpi o emeryturę, czyli będzie żądał realizacji prawa do powszechnej emerytury. Emerytury powszechnej (poza określonymi wyjątkami) nie przyznaje się z urzędu, czyli bez wniosku ubezpieczonego, nawet gdy uzyskał już uprzednio emeryturę wcześniejszą. W istocie to ubezpieczony urodzony przed 1 stycznia 1949 r. może zdecydować, czy będzie miał możliwość skorzystania z obliczenia emerytury na podstawie art. 26 (w związku z art. 55). Innymi słowy, art. 55 z jednej strony określa potencjalną możliwość obliczenia emerytury na podstawie kapitału składkowego, z drugiej natomiast, ze względu na określone w nim

warunki, w tym kontynuacji ubezpieczenia, stanowi ograniczenie w korzystaniu z takiego obliczenia. Dla tych, którzy kontynuowali ubezpieczenie, nie jest to więc szczególny przywilej, lecz zwykłe uprawnienie do emerytury pochodnej od składek, czyli w takim reżimie jak dla urodzonych po 31 grudnia 1948 r.

A skoro tak, to zarzut uprzywilejowania osób znajdujących się w takiej sytuacji jak ubezpieczona względem ubezpieczonych, co do których art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS przewiduje pomniejszenie podstawy obliczenia emerytury o kwoty pobranych emerytur, nie zasługuje na uwzględnienie.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy ustalenia wymagało, czy J. W. po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego pozostawał w ubezpieczeniu emerytalnym i rentowym oraz czy jego wniosek o emeryturę został złożony po dniu 31 grudnia 2008 r. Należy bowiem ponownie podkreślić, że zasadnicze znaczenie dla zastosowania art. 55 ustawy ma utrzymywanie przez osobę w nim określoną statusu osoby ubezpieczonej (art. 4 ust. 13 ustawy), przy czym status osoby ubezpieczonej zachowują osoby, które przeszły na emeryturę, jeżeli po przyznaniu prawa podlegają obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniom społecznym (art. 13 i 14 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych; Dz. U. z 2015 r. poz. 121). W konsekwencji, emerytura osób, które spełniły warunki przewidziane w art. 27 i pobierały świadczenia na wniosek złożony po dniu 31 grudnia 2008 r. powinna być wyliczona na podstawie art. 53 z uwzględnieniem art. 55 w związku z art. 26 ustawy, jeżeli po ukończeniu wieku 60 lub 65 lat podlegały ubezpieczeniom społecznym obowiązkowo lub dobrowolnie.

Ubezpieczony urodził się w dniu (...), a zatem 65 lat ukończył w dniu (...) Ubezpieczony kontynuował ubezpieczenie emerytalne i rentowe po ukończeniu 65 roku życia, będąc zatrudnionym na podstawie umowy o pracę w (...) sp. z o.o. w S. (k. 83/84, 93/94, 99/100, 103/104, 121/122, 131/132 akt ZUS). Na skutek wniosku z dnia 24 czerwca 2009 r., decyzją z dnia 30 czerwca 2009 r. przyznano ubezpieczonemu emeryturę przed ukończeniem powszechnego wieku emerytalnego (art. 29 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

Skoro skarżący kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego oraz spełniał warunki, o których mowa w art. 55 ustawy, w tym złożył wniosek o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r., to emerytura powinna mu być wyliczona w oparciu o art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (por. też wyrok Sądu Najwyższego z 18 września 2014 r., I UK 27/14, LEX nr 1537287). Fakt pobierania przez J. W. emerytury w okresie poprzedzającym wystąpienie z wnioskiem o przeliczenie świadczenia w oparciu o art. 55 w zw. z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS - wbrew twierdzeniom pozwanego - pozostawał w sprawie bez znaczenia, z omówionych już powyżej względów.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny - uznając apelację pozwanego za niezasadną, na mocy art. 385 k.p.c., orzekł, jak w sentencji wyroku.

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Bożena Grubba SSA Maria Salańska - Szumakowicz